

og hans Venner sagde bag efter til ham, at det var underligt, at han ikke protesterede, men han erkendte, at derved vilde det blive endnu mere ubyggeagtigt. Han fandt sig altsaa i det. Men jeg siger nu, at jeg ikke tror, at dette hverken for rettroende kristne, som tilhøre Fjolfkirken for Præsterne eller for anderledes tænkende kan siges at være ubyggeagtigt. Hvis man derfor kunde komme til, at noget saadant kunde aflagges, at der ikke gaves Anledning til, at noget saadant kunde foregaa, tror jeg, at alle vilde være vel tjente dermed. At Præsterne blive fritagne for at tale ved deres Vaare, som de ikke anse sig for kvalificerede til, at domme paa en saadan Maade, saa at de kunne være tjente dermed overfor deres Tro o. s. v., deres Opfattelse af disse Menneskers hele Levevis, det synes jeg er retfærdigt overfor Præsterne, og jeg synes, det er retfærdigt overfor de Døde og de efterlevende, at der ikke fremkommer saadanne Ting ved deres Vortgang. Thi det er fuldkommen rigtigt, forekommer det mig, hvad der er sagt af det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds (Pöngel), at der jo dog er Mennesker af forskellig Opfattelse her i Livet, som ikke blive fordømte nær af alle, paa hvem der bliver set med overordentlig forskellig Øjne, som i Virkeligheden her i Livet blive bedømte overordentlig forskellig, som blive elskede af mange og hadede maaste af flere, og Døden og deres Vortgang herfra skulde vel ikke være det Øjeblik, da man udtalte Fordømmelsen over dem. Det forekommer mig meget ubyggeagtigt, saa jeg er den ærede Forslagsstiller taknemlig, fordi han er kommen frem med dette Forslag, selv om det maaste ikke kan siges at løse Begravelsesspørgsmaalet i saa vidt Omfang, som ønskeligt i Øjeblikket var. Thi det er sandelig meget ved de Forhold — meget mere end det, Forslaget her omhandler — som jeg for mit Vedkommende kunde ønske afløst. Hele vort Begravelsesvæsen er virkelig i mange Henseender — jeg vil ikke bruge stærkt Udtryk, men det gør i mange Henseender et uheldigt Indtryk. Dette, at det næsten er umuligt for fattigfolk, at saa begravet deres nærepaarørende paa en Maade, som de gerne ønske, uden at skulle sætte sig i Omkostninger, som række langt ud over deres Evner, naar de ikke have kunnet sikre sig i en Begravelses- eller Sygekasse — at det, som man skulde se op til som noget virkelig godt her i Livet efter de flestes Mening, nemlig Kristendommen, i den Grad befatter sig med Pengepørgsmaalet under saadanne Forhold og mange andre — det er efter min Mening ikke heldigt og taler ikke til Kristendommens Fordel.

Jeg kunde altsaa ligesom de fleste andre Talere selvfølgelig ønske dette Spørgsmaal løst i lang tid videre Omfang, men hvis man ikke begynder at røre ved den Sag, saa længe Spørgsmaalet, selv om det tidligere har været rejst, ikke paa ny bliver taget op, og der ikke bliver givet Anledning til at diskutere det, da kan der jo næppe være Haab om, at der vil blive begyndt derpaa. Det forekommer mig, at den ærede Forslagsstiller har al Gode for at have brudt Sten paa det Omraade nu i den nyeste Tid, og det kan maaste fore os ind paa, at vi komme til en Diskussion derom, som kunde afhjælpe en Del Mangler. Det ærede Medlem fra Viborg (Klein) meddelte os, at der var et Forbud i et gammelt Kirkeritual om Sigprædikeners Længde o. s. v., og det glæder mig, at der er Bestemmelser om det. Han fremhævede, at det var ikke altid heldigt, at der blev talt rosende om de Døde for at glæde de efterlevende, jeg skal give ham fuldstændig Ret i det, og saa meget mere, som der her er en Forskel, mange Mennesker tage Forargelse af. Thi det er ikke ubekendt, at der er et andet Spørgsmaal, som spiller en meget væsentlig Rolle med Hensyn til Sigprædikeners Længde, og det er Betalingen for Sigprædikener og hele den Forskel, som her bliver gjort; det var ønskeligt, om de kristne og Kristendommen i det hele vilde beskæftige sig noget med dette Spørgsmaal, for at man kunde komme bort fra det, som gør en saa væsentlig Afstillelse, selv i det sidste af Menneskenes Øjeblikke, i Døden, mellem fattige og rige. Det var muligt, at vi ogsaa kunde komme ind paa det Spørgsmaal, naar vi skulde behandle Begravelsesvæsenet, og det vilde i høj Grad glæde mig. Jeg er den ærede Forslagsstiller taknemlig, fordi han har bragt dette Forslag frem.

Brandes: Jeg er ogsaa den ærede Forslagsstiller taknemlig, fordi han har bragt Forslaget frem, og jeg maa navnlig tilstaa det efter den Diskussion, som er ført her i Salen, og som paa mange Maader har klaret de Forhold, hvormed Forslaget beskæftiger sig. Jeg skal tage mit Udgangspunkt fra Grundlovens § 79, hvor der staar, at „ingen kan paa Grund af sin Trosbekendelse berøves Udgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder eller unddrage sig Opfyldelsen af nogen almindelig Borgerpligt.“ Jeg vil tilstaa, at det undrede mig noget, at der ikke ogsaa til disse borgerlige Rettigheder skal høre eller om det er en Undtagelse, veed jeg ikke — den Ret at komme i Jorden; thi hvis